

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

Кафедра кримінального процесу

Тема: **Особливі порядки кримінального
провадження.**

**Кримінальне провадження у формі приватного
обвинувачення**

План:

1. Поняття кримінального провадження щодо приватного обвинувачення.
2. Особливості провадження у формі приватного обвинувачення.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015
2. Європейська конвенція з прав людини (Конвенція про захист прав і основних свобод людини від 04.11.1950). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Конституція України від 28.06.1996. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
4. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>
5. Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 07.12.2012. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19#Text>
6. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23.12.1997. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>
7. Про статус народного депутата України: Закону України від 17.11.1992. URL: <tps://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12>
8. Рішення Європейського Суду з прав людини від 13.11.2003. у справі «Елчі та інші проти Туреччини». URL: <https://ips.ligazakon.net/document/SO0883>
9. Рішення Європейського Суду з прав людини від 27.06.2017. у справі «Лекавічієне проти Литви». URL: <https://unba.org.ua/publications/2516-rishennya-evropejs-kogo-sudu-z-prav-lyudini-u-spravi-lekavichiene-proti-litvi-vid-27-chervnya-2017-roku.html>
10. Рішення Європейського Суду з прав людини від 24.11.2011. у справі «Загородній проти України» https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_739#Text

**Кримінальним провадженням у
формі приватного обвинувачення**

є провадження, яке може бути
розпочате слідчим, дізнавачем,
прокурором *лише на підставі
заяви потерпілого* щодо
кримінальних правопорушень,
передбачених главою 36 КПК
України.

Суттєва *риса інституту* приватного обвинувачення, полягає в дії такої засади, як диспозитивність, як у матеріальному, так і в процесуальному проявах.

Це передбачає обов'язкову наявність особи, яка зацікавлена в оголошенні підозри, наділена для реалізації цієї функції відповідними правами й обов'язками та яка у зв'язку з цими обставинами повинна докласти певних зусиль до її висунення та підтримання.

Чинний КПК України використовує поняття «кримінального провадження у формі приватного обвинувачення», по суті провадження за кримінальними правопорушеннями, передбаченими у ч. 1 ст. 477 КПК України, є провадженням у формі приватно-публічного обвинувачення.

Тобто після подачі заяви про кримінальне правопорушення потерпілим і внесення відомостей до ЄРДР тягар доказування обставин, передбачених у ст. 91 КПК України, покладається на слідчого, дізнавача, прокурора.

Прокурором також підтримується обвинувачення у суді.

Потерпілий має право у судовому провадженні підтримувати обвинувачення в суді тільки у випадку відмови прокурора від підтримання державного обвинувачення (п. 4 ч. 3 ст. 56 КПК України).

Кримінальні правопорушення, що відносяться до справ приватного обвинувачення:

- умисне середньої тяжкості тілесне ушкодження без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 122 КК України);
- умисне легке тілесне ушкодження (ст. 125 КК України);
- умисне завдання удару, побоїв або вчинення інших насильницьких дій, без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 126 КК України);
- домашнє насильство (ст. 126¹ КК України);
- погроза вбивством без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 129 КК України);
- розголошення відомостей про проведення медичного огляду на виявлення зараження вірусом імунодефіциту людини чи іншої невиліковної інфекційної хвороби (ст. 132 КК України);
- зараження венеричною хворобою без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 133 КК України);
- незаконний аборт або стерилізація (ст. 134 КК України);
- залишення в небезпеці без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 135 КК України);
- ненадання допомоги особі, яка перебуває в небезпечному для життя стані, без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 136 КК України);
- ненадання допомоги хворому медичним працівником без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 139 КК України);
- незаконне проведення дослідів над людиною без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 142 КК України);
- незаконне розголошення лікарської таємниці (ст. 145 КК України);
- примушування до шлюбу (ст. 151² КК України);
- зґвалтування без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 152 КК України);
- сексуальне насильство (ч. 1 ст. 153 КК України);

- примушування до вступу в статевий зв'язок (ст. 154 КК України);
- порушення рівноправності громадян залежно від їх расової, національної належності або релігійних переконань без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 161 КК України);
- порушення недоторканості житла без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 162 КК України);
- порушення таємниці листування, телефонних розмов, телеграфної чи іншої кореспонденції, що передаються засобами зв'язку або через комп'ютер без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 163 КК України);
- ухилення від сплати аліментів на утримання дітей без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 164 КК України);
- ухилення від сплати коштів на утримання непрацездатних батьків без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 165 КК України);
- розголошення таємниці усиновлення (удочеріння) без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 168 КК України);
- порушення авторського права і суміжних прав без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 176 КК України);
- порушення прав на винахід, корисну модель, промисловий зразок, топографію інтегральної мікросхеми, сорт рослин, раціоналізаторську пропозицію (ч. 1 ст. 177 КК України);
- перешкоджання здійсненню релігійного обряду (ст. 180 КК України);
- порушення недоторканності приватного життя (ч. 1 ст. 182 КК України);
- умисне знищення або пошкодження майна без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 194 КК України);
- погроза знищення майна (ст. 195 КК України);
- порушення обов'язків щодо охорони майна (ст. 197 КК України);
- незаконний обіг дисків для лазерних систем зчитування, матриць, обладнання та сировини для їх виробництва (ст. 203¹ КК України);
- протидія законній господарській діяльності без обтяжуючих обставин (ст. 206 КК України);
- доведення до банкрутства – щодо дій, якими завдано шкоду кредиторам (ст. 219 КК України);

- незаконне використання знака для товарів і послуг, фірмового найменування, кваліфікованого зазначення походження товару (ст. 229 КК України);
- незаконне збирання з метою використання або використання відомостей, що становлять комерційну або банківську таємницю (ст. 231 КК України);
- розголошення комерційної або банківської таємниці (ст. 232 КК України);
- незаконне використання інсайдерської інформації – щодо дій, якими заподіяно шкоду правам, свободам та інтересам окремих громадян або інтересам юридичних осіб (ст. 232¹ КК України);
- приховування інформації про діяльність емітента (ст. 232² КК України);
- примушування до виконання чи невиконання цивільно-правових зобов'язань без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 355 КК України);
- самоправство – щодо дій, якими заподіяно шкоду правам та інтересам окремих громадян або інтересам власника (ст. 356 КК України);
- несанкціоноване втручання в роботу електронно-обчислювальних машин (комп'ютерів), автоматизованих систем, комп'ютерних мереж чи мереж електрозв'язку без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 361 КК України);
- несанкціоновані дії з інформацією, яка обробляється в електронно-обчислювальних машинах (комп'ютерах), автоматизованих системах, комп'ютерних мережах або зберігається на носіях такої інформації, вчинені особою, яка має право доступу до неї, без обтяжуючих обставин (ч. 1 ст. 362 КК України);
- зловживання повноваженнями службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 364¹ КК України);
- перевищення повноважень службовою особою юридичної особи приватного права незалежно від організаційно-правової форми (ст. 365¹ КК України);
- зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги (ст. 365² КК України).

Особливості провадження у формі приватного обвинувачення:

- провадження у формі приватного обвинувачення стосується певної категорії кримінальних правопорушень – передбачених ст. 477 КПК України;
- провадження розпочинається лише на підставі заяви потерпілого про вчинення кримінального правопорушення, що подається до слідчого, дізнавача, прокурора, іншої службової особи органу, уповноваженого на початок досудового розслідування протягом строку давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення певного кримінального правопорушення (ст. 478 КПК України);
- якщо потерпілий, а у випадках, передбачених КПК України, його представник відмовився від обвинувачення у кримінальному провадженні – кримінальне провадження закривається (п. 7 ч.1 ст. 284 КПК України) крім кримінального провадження щодо злочину, пов'язаного з домашнім насильством;
- особливостях доказування;
- відшкодування шкоди потерпілому у кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення може відбуватися на підставі угоди про примирення або без неї (ст. 479 КПК України);
- можливості в будь-який момент закрити провадження.

Слідчий, дізнавач, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до ЄРДР та розпочати розслідування.

Якщо в процесі досудового розслідування буде встановлено, що воно розпочато за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 477 КПК України, при цьому відсутня заява потерпілого, то відповідно до ст. 26 КПК України кримінальне провадження *закривається*.

Особа, якій заподіяно шкоду і яка пред'явила вимогу про її відшкодування, визнається одночасно потерпілим та цивільним позивачем. Їй забезпечуються всі передбачені законом права як потерпілого, так і цивільного позивача.

Повнолітній дієздатний потерпілий вправі у будь-який момент відмовитись від представника і продовжити захищати свої інтереси самостійно.

Важливою умовою приватного обвинувачення є відшкодування шкоди потерпілому.

Відшкодування шкоди потерпілому в кримінальному провадженні у формі приватного обвинувачення може відбуватися на підставі угоди про примирення або без неї.

Передбачене у п. 7 ч. 1 ст. 284 КПК України правило про можливість потерпілої особи відмовитись від обвинувачення у провадженнях приватного обвинувачення було змінено [Законом України № 2227-VIII «Про внесення змін до деяких законів України у зв'язку з ратифікацією Конвенції Ради Європи про запобігання насильству стосовно жінок і домашньому насильству та боротьбу з цими явищами»](#) таким чином, що воно більше не розповсюджується на кримінальні провадження щодо злочинів, пов'язаних з домашнім насильством.

Відповідно до ст. 1 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству»

домашнім насильством визнається – діяння (дії або бездіяльність) фізичного, сексуального, психологічного або економічного насильства, що вчиняються в сім'ї чи в межах місця проживання або між родичами, або між колишнім чи теперішнім подружжям, або між іншими особами, які спільно проживають (проживали) однією сім'єю, але не перебувають (не перебували) у родинних відносинах чи у шлюбі між собою, незалежно від того, чи проживає (проживала) особа, яка вчинила домашнє насильство, у тому самому місці, що й постраждала особа, а також погрози вчинення таких діянь.

Отже, якщо вищевказане кримінальне правопорушення пов'язане з домашнім насильством, то закриття кримінального провадження на підставі заяви потерпілого не можливо.

Потерпілий має право подати до слідчого, дізнавача, прокурора, іншої службової особи органу, уповноваженого на початок досудового розслідування, заяву про вчинення кримінального правопорушення протягом строку давності притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення певного кримінального правопорушення

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ

